

"ZENTAGLE"VA"DOODLING"USLUBIDA RASM ISHLASH.

Xorazm viloyati Shovot tumani

42-umumiy o'rta ta'lim maktabi tasviriy san'at va chizmachilik fani o'qituvchisi

Tillayeva Dilbar Payzullayevna.

Annotatsiya:Ushbu maqolada biz Zentangle va Doodling uslublarining tasviriy san'atdagi o'rnini ko'rib chiqamiz, ularning ta'siri, ahamiyati va zamonaviy badiiy shakllantirishdagi rolini ko'rib chiqamiz.

Kalit so'zlar: Zentangle, Doodling, rasm, tasviriy san'at, predmet, grafik dizayn.

Tasviriy san'at — rang-tasvir, haykaltaroshlik, grafikani birlashtirgan nafis san'at turi bo'lib voqelikni uning osongina ilg'ab olinadigan fazoviy shakllarda ko'rgazmali obrazlarda aks ettiradi. Tasviriy san'at turlari o'z xususiyatlariga qarab real borlikni obyektiv mavjud sifatlari — hajm, rang, fazo, shuningdek, predmetning moddiy shakli va nurhavo muhiti, harakat va o'zgarishlari hissini yaratadi, bunda tasvirning hissiy konkretligidan illyuzionizmga o'tish mumkin. Tasviriy san'at faqat ko'rish mumkin bo'lgan narsalarnigina tasvirlab qolmay, balki asarlarida hodisalarning vaqtinchalik rivoji, uning u yoki bu qismi (fabula), erkin hikoyanavislik, dinamik harakatlarni ham aks ettirib, dunyoni g'oyaviy o'zlashtirish imkoniyatlarini kengaytiradi. Tasviriy san'at insonning ruhiy qiyofasini, uning o'zgaralar bilan o'zaro munosabatlarini, tasviriy holatning psixologik va emotsional mazmunini ham yoritadi. Ba'zan mavjud bo'lmagan, rassom tasavvurining mahsuli bo'lgan obrazlarni ham yuzaga keltiradi. Insoniyat tarixidagi turli davrlarni aks ettiradi. Davrning faqat hissiy holatigina emas, balki uning g'oyaviy mohiyati, siyosiy, falsafiy, estetik va etik g'oyalari ham tasviriy san'atning mazmuniga aylanadi. Tasviriy san'at obrazlarining ko'rgazmaliligi rassomga hayotning muayyan hodisasiga o'z munosabatini yuksak darajada ifodalashiga imkon beradi. Shu tufayli hayotni bilishning faol shakli sifatida jamiyatning ijtimoiy hayotida, ma'lum tizimning ommaviy ongini qaror topishida muhim rol o'ynaydi. Olamni bilishning shakllaridan biri sifatida ijtimoiy ongni shakllantiradi hamda xalq orzu-umidlarini

ifodalash shakli sifatida ham katta ahamiyat kasb etadi. Zamonaviy sharoitda umumiy oyaviy kurashlarning bir boʻlagi sifatida namoyon boʻladi.

Ijodkorlik son-sanoqsiz shakl va uslublarda gullab-yashnagan tasviriy san'atning turli sohalarida Zentangle va Doodling noyob va ta'sirchan makonni yaratdi. Har birining o'ziga xos tamoyillari va usullariga ega bo'lgan bu aniq badiiy yondashuvlar butun dunyo bo'ylab rassomlar va san'at ixlosmandlarini o'ziga jalb qildi.

Zentangle va Doodlingning evolyutsiyasi:

Zentangle, 21-asrning boshlarida paydo bo'lgan zamonaviy san'at turi, murakkab va hayratlanarli kompozitsiyalar yaratish uchun tuzilgan naqshlar va ataylab zarbalarni birlashtiradi. Zehnlik va meditatsiyaga asoslangan Zentangle diqqatni jamlashga, ijodkorlikka va o'zini namoyon qilishga yordam beradi. Boshqa tomondan, o'z-o'zidan paydo bo'ladigan va erkin shakldagi rasm chizish uslubi rassomlarga o'z ijodini instinktiv ravishda ochishga imkon beradi, bu ko'pincha injiq, shaxsiy va hissiy rezonansli san'at asarlarini keltirib chiqaradi. Zentangle ham, Doodling ham rassomlarga badiiy izlanish va o'zini o'zi kashf qilish uchun noyob yo'lni taklif qiladi. Zentangle murakkab naqsh va dizaynlarni yaratish uchun tizimli asosni taqdim etsa-da, Doodling erkin ifoda va tajribani rag'batlantiradi. Bu uslublar birgalikda aniqlikni spontanlik bilan, ongni sezgi bilan va tuzilishni tartibsizlik bilan aralashtirib, tasviriy san'atni boyitadi.

Zentangle va Doodlingning tasviriy san'atga ta'siri:

Zentangle va Doodling an'anaviy badiiy me'yorlarga qarshi chiqish va ijodkorlik ta'rifini kengaytirish orqali tasviriy san'atga sezilarli ta'sir ko'rsatdi. Ushbu uslublar san'atni demokratlashtirib, uni barcha mahorat darajasi va kelib chiqishiga ega bo'lgan shaxslar uchun ochiq qilib qo'ydi. Natija ustidan jarayonga e'tibor qaratib, Zentangle va Doodling badiiy izlanish, tajriba va o'zini namoyon qilish muhimligini ta'kidlaydi. Bundan tashqari, Zentangle va Doodling turli xil fanlar bo'ylab rassomlarga ta'sir ko'rsatdi va ularni ushbu uslublarni o'z ishlariga integratsiyalashga ilhomlantirdi. Illyustratsiya va grafik dizayndan tortib, tasviriy san'at va aralash mediagacha, Zentangle va Doodling o'zining noyob estetik va falsafiy tamoyillari bilan vizual boyitib, keng ko'lamli badiiy amaliyotlarga yo'l topdi.

Zentangle va Doodlingning badiiy ifodadagi roli:

Zentangle va Doodling badiiy ifoda uchun kuchli vosita bo'lib xizmat qiladi, bu rassomlarga fikrlar, his-tuyg'ular va tajribalarni so'zlardan tashqari vizual tilda etkazish imkonini beradi. Zentangle-ning meditatsion va terapevtik jihatlari ong va dam olishga yordam beradi, bu rassomlarga o'zlarining ichki dunyolari bilan bog'lanishga va o'z ijodlarini chuqur va mazmunli ifoda etishga imkon beradi. Xuddi shunday, Doodling tasviriy fikrlash shakli bo'lib xizmat qiladi, bu rassomlarga g'oyalarni o'rganish, muammolarni hal qilish va ongsiz ongiga kirish imkonini beradi. Doodlingning o'z-o'zidan va intuitiv tabiati ko'pincha hayratlanarli kashfiyotlar va yutuqlarga olib keladi, yangi badiiy yo'nalishlar va imkoniyatlarni yoqishi mumkin bo'lgan o'ynoqilik va tajriba tuyg'usini uyg'otadi. Tasviriy san'atning doimiy rivojlanib borayotganligini ko'rar ekanmiz, Zentangle va Doodling badiiy ifoda va ijodkorlikni shakllantirishda muhim rol o'ynashda davom etmoqda. Ushbu uslublar rassomlarga o'z-o'zini kashf qilish, tajriba va badiiy o'sish uchun platforma taklif qiladi va ularni chiziq, shakl va shaklning cheksiz imkoniyatlarini o'rganishga taklif qiladi. Rassomlar Zentangle va Doodling tamoyillarini o'zlashtirib, o'zlarining ijodiy imkoniyatlaridan foydalanishlari, badiiy cheklovlardan xalos bo'lishlari va o'zlarini haqiqiy, shaxsiy va jozibali tarzda ifoda etishlari mumkin.

Tasviriy san'atda Zentangle va Doodling uslublarida ijod qilgan rassomlar.

1. Mariya Tomas va Rik Roberts: Bu ikki rassom chiroyli va murakkab dizaynlarni yaratish uchun tuzilgan naqshlarni chizishga qaratilgan Zentangle usulida ijod qilganlar.

2. Joan Fink: Joan Fink taniqli rassom va illyustrator bo'lib, u o'zining murakkab dizaynlarida Zentangle naqshlaini qo'shgan.

3. Sandy Steen Bartholomew: Sandy Zentangle va Doodling haqida kitoblar yozgan va ushbu uslublarda ijod qilgan.

4. Kory Dollar: Kory o'zining rang-barang Zentangledan ilhomlantirilgan ijodi bilan tanilgan rassom bo'lib, ko'pincha o'z ishiga tabiat naqshlari va geometrik naqshlarni kiritadi.

Ushbu rassomlar Zentangle va Doodling dunyosiga katta hissa qo'shganlar.

Xulosa: Xulosa qilib aytadigan bo'lsak, tasviriy san'atda Zentangle va Doodling uslublarining o'rni juda katta ahamiyatga ega va dolzarbdir. An'anaviy ravishda oddiy dam olish faoliyati yoki dam olish vositalari sifatida qaralsa-da, bu san'at turlari

o'zlarining dastlabki taassurotlaridan oshib, badiiy ifoda va ijodning qimmatli vositalariga aylandi. Zentangle-ning tuzilgan naqshlari va chizmalarning o'z-o'zidan paydo bo'lishi rassomlarga o'zlarining ichki dunyolarini o'rganish, turli usullar bilan tajriba qilish va an'anaviy badiiy cheklovlardan xalos bo'lish uchun noyob platformani taklif qiladi. Shunday qilib, bu uslublar tasviriy san'atning xilma-xillikda ishonchli o'rnini topdi, rassomlarni chegaralarni bosib o'tishga, qutidan tashqarida fikrlashga va badiiy jarayon bilan chinakam shug'ullanishga ilhomlantirdi. Biz doimo rivojlanib borayotgan san'at olamida harakat qilishda davom etar ekanmiz, Zentangle va Doodling uslublari ijodiy ifodaning cheksiz imkoniyatlari va oddiy ko'rinadigan, ammo chuqur mazmunli san'at shakllarining doimiy ta'siridan dalolat beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar.

1. *Azimova B. Natyurmort tuzish va tasvirlash metodikasi. Toshkent, O'qituvchi, 1984*
2. *Boymetov B. Qalamtasvir o'qitishning ilmiy asoslari. Metodik tavsiyalar. Toshkent, 1995*
3. *Boymetov B., Tolipov M. Qalamtasvir. Pedagogika institutlari va universitetlari uchun o'quv qo'llanma. Toshkent, 1997*
4. *Boymetov B. Qalamtasvir asoslari. Pedagogika institutlari va universitetlari uchun o'quv qo'llanma. Toshkent, 2000*
5. *Boymetov B. Chizmatasvir. Kasb-hunar kolejlari uchun o'quv qo'llanma Toshkent, «Ilm ziyo» nashriyoti 2005*
6. *Boymetov B. Qalamtasvir asoslarini o'rganish. Toshkent, 1994 Osnovi kompozitsii*